

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1944 kl. 1 em.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckta motioner angående utredning om möjligheterna att förbättra det svenska folkets simkunnighet och att införa bestämmelser om obligatorisk simundervisning för landets skolungdom.

I två inom andra kammaren väckta och till dess första tillfälliga utskott hänvisade motioner, nr 342 av herr *Lundh* och nr 343 av fru *Ronnebäck* och herr *Jonsson* i Alsen, har yrkats, i den förstnämnda, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära igångsättandet av en fullständig utredning angående möjligheterna att förbättra det svenska folkets, speciellt det uppväxande släktets simkunnighet, och i den senare, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande möjligheten att införa bestämmelser om obligatorisk simundervisning för landets skolungdom.

Beträffande motiveringarna hänvisas till resp. motioner.

Utskottet, som företagit motionerna till behandling i ett sammanhang, har i vederbörlig ordning inhämtat yttrande över motionerna från kungl. skolöverstyrelsen samt lämnat tillfälle för Läroverkslärarnas riksförbund, Sveriges allmänna folkskolläraryörening, Sveriges folkskolläraryörbund, Sveriges folkskolläraryörinneförbund, Svenska livräddningssällskapet och Föreningen för simningens främjande (Simfrämjandet) att inkomma med yttranden.

Kungl. skolöverstyrelsen refererar de bestämmelser, som äro givna för simundervisningens genomförande i olika skolformer, och framhåller, att det vore mycket önskvärt, att ytterligare åtgärder kunde vidtagas för att effektivisera denna undervisning. Härför kräves bl. a. ökade statsbidrag till åtskilliga med undervisningen förknippade ändamål. Även om en obligatorisk simundervisning näppeligen överallt kan genomföras, finner överstyrelsen det väl motiverat, att en utredning verkställes om och på vad sätt simundervisningen i våra skolor och seminarier kan utvidgas och förstärkas. En dylik utredning bör på lämpligt sätt samordnas med 1940 års skolutredning.

Läroverkslärarnas riksförbund begränsar sitt yttrande till de synpunkter, som blott avse läroverken och som icke speciellt gälla gymnastiklärarnas befattning med simundervisningen. Förbundet påpekar att ingen statistik

över simkunnigheten inom läroverken föres men anser skäl finnas att antaga, att den är ganska allmän. Då rektorerna genom en bestämmelse i läroverksstadgans § 58 ha viss skyldighet att bereda lärjungarna tillfälle att inhämta färdighet i simning, vore det lämpligt, att skolöverstyrelsen årligen kontrollerade vad som i detta avseende åtgjordes på olika orter. I läroverksstadgan borde möjligen införas en bestämmelse att icke simkunnig lärjunge vore skyldig att delta i simundervisningen. Vidare skulle man kunna tänka sig, att simkunnighet vitsordades på t. ex. realexamensbetyg. Om obligatorisk simundervisning skulle införas vid läroverken, synes det riksförbundet uppenbart, att densamma, i vad avser läsåret, bör kunna vinnas inom ramen av friluftsdagarna, 10 à 12 pr läsår.

Centralstyrelsen för *Sveriges allmänna folkskolläraryörening* tillstyrker på det livligaste de av motionärerna föreslagna åtgärderna och hänvisar till en framställning i ämnet, som föreningen och Riksföreningen för simningens främjande den 22 januari 1944 gemensamt ingivit till Kungl. Maj:t, gående ut på

att i folkskolestadgan införas bestämmelser om obligatorisk simundervisning vid landets folkskolor att tillämpas efter en övergångsperiod av 3—5 år och att därefter befrielse från denna skyldighet endast kan beviljas på därom hos vederbörande folkskolinspektör gjord framställning,

att i undervisningsplanen för rikets folkskolor införas anvisningar för simundervisning under skoltid eller ferier och för förändret av anteckningar i barnens betyg över deras simkunnighet,

att större anslag av statsmedel beviljas för bidrag till enkla simanläggningar utomhus och att i kungörelsen om byggnadsbidrag för större skolor införas bestämmelser om bidrag till anordnande av simbassänger i samband med nya skolanläggningar samt att statsbidrag även bör kunna utgå till anordnande av andra kommunala eller privata simbadsanläggningar, där skolbarn kunna åtnjuta simundervisning,

att frågan om en effektivisering av simutbildningen vid seminarierna utredes och att, i de fall lokala förutsättningar för sådan utbildning finnas, anslagen härtill väsentligen ökas,

att stöd av statsmedel erhålles icke endast till längre simlärarkurser utan också till ett antal kortare dylika kurser för lärare och lärarinnor samt för elever vid seminarier samt

att i instruktionen för folkskolinspektörer medtagas bestämmelser om inspektion även av skolornas simundervisning.

Styrelsen för *Sveriges folkskolläraryörebund* instämmer helt i vad motionärerna framhålla om nödvändigheten av införandet av ordnad simundervisning för skolorna och meddelar, att styrelsen i skrivelse av den 2 februari detta år till 1940 års skolutredning hemställt, att utredningen måtte framlägga förslag om ordnad simundervisning vid rikets folkskolor. I denna framställning anföres, att frågan om ordnad simundervisning åt alla

folkskolans barn är av den betydelse, att det kan ifrågasättas, om inte denna undervisning bör göras obligatorisk. Enligt förbundsstyrelsens mening torde simkunnigheten inom svenska folket i genomsnitt vara vida lägre än den av motionärerna angivna. Allt pekar sålunda på nödvändigheten av intensifierad simundervisning. Detta torde endast kunna ske genom att ämnet införes som obligatoriskt i skolorna. Förbundsstyrelsen framhåller vikten av att simundervisningen kompletteras med undervisning i badvett och iskunskap. Som den bästa lösningen av instruktörsfrågan förordar styrelsen, att folkskolans lärare bli instruktörer. Siminstruktörsutbildning bör ingå i undervisningen på folkskoleseminarierna och ökat statligt stöd till siminstruktörskurser för folkskollärare utgå.

Centralstyrelsen för *Sveriges folkskolläraryrkesförbund* instämmer i motionärernas förslag om obligatorisk simundervisning för skolbarn i vissa åldersgrupper och utvecklar behovet av erforderligt antal siminstruktörer. Förbundet anser önskvärt att statsbidrag till kommunala friluftsbad kunde utgå i större utsträckning än som hittills varit fallet, även till inomhusbasängar, särskilt i samband med uppförandet av nya skolhus.

Svenska livräddningssällskapet hänvisar till en underdånig framställning, som sällskapet gjorde den 4 december 1943, vilken gick ut på att tilläggsbestämmelser måtte utfärdas till gällande författningar inom skolväsendet, avseende obligatorisk simundervisning i kommuner och skolorter, där bad och andra förutsättningar för en sådan undervisning förefinnas. I sitt yttrande utvecklar sällskapet att nu gällande föreskrifter rörande simundervisning, i 1919 års undervisningsplan för rikets folkskolor och 1935 års läroverksstadga, icke äro till fyllest för att tillförsäkra skolornas ungdom elementär simkunnighet, enär simundervisningen icke är obligatorisk. Förutsättningar ha emellertid nu skapats för direktiv av bindande karaktär i fråga om skolungdomens simundervisning. Erforderliga betingelser för simundervisning föreligga inom de flesta kommuner, och om dylika betingelser ännu saknas inom vissa landsändar, får detta icke utgöra hinder för åtgärder, ägnade att på skollagstiftningens väg främja simkunnighetens utbredning bland den stora massan av Sveriges skolungdom.

Riksföreningen för simningens främjande (Simfrämjandet) instämmer helt i syftet med herr Lundhs motion och dess slutyrkande och vill särskilt framhålla vikten av att siminstruktörsutbildning obligatoriskt meddelas vid landets folkskoleseminarier. Riksföreningen instämmer även helt i uttalandet i motion nr 343, att så länge simundervisningen i skolorna ej är obligatorisk torde det vara omöjligt att bibringa skolungdomen elementär färdighet i simning i den utsträckning, som är nödvändig för att drunkningsolyckor på grund av bristande simkunnighet icke skola behöva förekomma, och att det förhållandet, att betingelserna för en ordnad simundervisning icke överallt äro lika gynnsamma, ej bör få utgöra hinder för ett stadgande om obligatorisk simundervisning, där sådan kan komma till stånd, till främjande av

simkunnighetens utbredning bland den stora massan av vårt lands skolungdom.

För egen del får utskottet anföra:

Som motionärerna påpeka inträffar årligen ett stort antal drunkningsolyckor i vårt land. Statistiken redovisar omkring 400 à 500 sådana, av vilka cirka 70 procent anses orsakade av bristande simkunnighet. Av totalantalet drunknade tillhör ungefär 1/3 åldersgruppen 10—20 år och drunkningssiffrorna för städer och landsbygd stå i den ungefärliga proportionen 1:4. Den stora drunkningsfrekvensen vittnar om att simkunnigheten inom vårt folk, trots mångårig intensiv propaganda för ökad simundervisning, icke är tillräckligt utbredd. En år 1939 av Simfrämjandet företagen simkunnighetsinventering i landets skolor gav vid handen, att endast 50 procent av skolbarnen äro någorlunda simkunniga, då de lämna skolan. I vissa län visar det sig, att simkunnighetsprocenten icke är högre än 30. Då simkunnigheten bland skolbarnen är så begränsad, är det antagligt, att den står ännu lägre bland den vuxna befolkningen. Undersökningar, som gjorts beträffande simkunnigheten bland de värnpliktiga, bekräfta denna förmodan. Vid särskilda prov, som anordnats vid samtliga truppförband med till linjetjänst uttagna värnpliktiga tillhörande sommargruppen av årsklass 1938, visade det sig, att 24,1 % voro icke simkunniga. Vissa landsortsförband uppnådde endast 40—50 % simkunnighet. Kraftåtgärder äro synbarligen av nöden, om en snabb förbättring av vårt folks simkunnighet skall kunna åvägbringas. I första hand böra åtgärderna ta sikte på skolorna. Genom föreskrifterna i 1919 års undervisningsplan för rikets folkskolor och i 1935 års läroverksstadga har kravet på ordnad simundervisning för skolungdomen visserligen blivit tillgodosett, men dessa föreskrifter påbjuda icke obligatorisk undervisning i simning och så länge denna undervisning är frivillig torde det vara omöjligt att förverkliga önskemålet, att praktiskt taget varje barn, som lämnar skolan, skall vara simkunnigt. I likhet med motionärerna och i anslutning till de meningar, som framträda i yttrandena över motionerna, anser utskottet, att sådana bestämmelser böra införas, att deltagande i anordnad simundervisning obligatoriskt skall kunna åläggas skolbarnen i vissa åldersgrupper, därest de icke av hälsoskäl, såsom när det gäller den obligatoriska gymnastikundervisningen, böra medgivas befrielse härifrån. Skolorna böra erhålla medel att anordna fortlöpande simundervisning överallt där så ske kan. Siminstruktörsutbildning bör obligatoriskt meddelas vid folkskoleseminarierna, varjämte ekonomiskt stöd åt siminstruktörskurser för lärare, som icke haft tillfälle att erhålla utbildning som siminstruktörer vid seminarierna, och andra därtill lämpade personer bör utgå av allmänna medel. Mot invändningen att nödiga betingelser för anordnande av simundervisning icke allestädes äro för handen kan anföras, att endast i undantagsfall torde alla möjligheter i detta avseende saknas. Under senare tid har tack vare ett stigande intresse för bad och simning kommunala badanordningar, delvis med hjälp av tips-

medel, kommit till stånd i avsevärd utsträckning. Redan erbjuda 96 % av städerna möjlighet till simundervisning sommartid och av landskommunerna förfoga 62 % över friluftsbad, lämpliga för dylik undervisning. Av återstående landskommuner kunna cirka 18 % med utnyttjande av närbelägna sjöar och vattendrag ordna simband medan övriga, cirka 20 %, tillhöra utpräglat vattenfattiga trakter. Möjligheter torde dock i de flesta fall finnas att även i sådana trakter åstadkomma anordningar, som medge att någon simundervisning kan bedrivas. Branddammar, som nu anläggas på skilda håll, torde t. ex. kunna begagnas för ändamålet. I de trakter av landet, där badmöjligheterna sommartid i det fria äro begränsade på grund av att vattentemperaturen ofta är mycket låg, får man inrikta sig på att få till stånd centrala kommunala badanstalter med simbassäng och att dit transportera skolbarnen för meddelande av nödig simundervisning. Torrsimningsövningar kunna i varje fall bedrivas även under den kalla årstiden. I detta sammanhang må understrykas betydelsen av att i simundervisningen också får ingå vad man sammanfattningsvis kan kalla badvett ävensom iskunskap.

Med vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att andra kammaren i anledning av förevarande motioner, II: 342 och II: 343, måtte för sin del besluta, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära igångsättandet av en fullständig utredning angående möjligheterna att förbättra det svenska folkets, speciellt det uppväxande släktets simkunnighet, bl. a. genom att införa bestämmelser om obligatorisk simundervisning för landets skolungdom.

Stockholm den 2 mars 1944.

På utskottets vägnar:

HILDUR NYGREN.

Närvarande: Fröken *Nygren*, herrar *Lundh*, *Gavelin*,*) *Petterson* i Degerfors, fruar *Rydh Munck af Rosenschöld* och *Eriksson* samt herrar *Blombäck*, *Johansson* i Torp, *Allard* och *Carlsson* i Bakeröd.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.